

Title	Tieliikenteen hallinnan eurooppalaiset toteutussuositukset
Author(s)	Kulmala, R.; Innamaa, Satu
Citation	Liikenteen suunta, No: 1, 2013
Date	2013
URL	http://www.liikenteensuunta.fi/fi/arkisto/issue/2013-1/
Rights	This article may be downloaded for personal use only.

VTT
<http://www.vtt.fi>
P.O. box 1000
FI-02044 VTT
Finland

By using VTT Digital Open Access Repository you are bound by the following Terms & Conditions.

I have read and I understand the following statement:

This document is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of this document is not permitted, except duplication for research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered for sale.

Muut

Tieliikenteen hallinnan eurooppalaiset toteutussuosituksukset

Nyt päätymässä oleva EasyWay on mittava EU-hanke tai jopa -ohjelma, joka on koonnut 30 Euroopan maan tieliikenteen toteuttamisen saman sateenvarjon alle. EasyWay keskittyy yhtenäisen tieliikenteen hallinnan toteuttamiseen yleiseurooppalaiselle tieverkolle. Euroopan Komission TEN-T-ohjelma on rahoittanut tämän yli 1 000 miljoonan euron ohjelman toteuttamista osaltaan 200 miljoonalla eurolla.

Mikä EasyWay?

EasyWayn päätavoitteena oli parantaa liikenneturvallisuutta, vähentää ruuhkia ja liikenteen ympäristövaikutuksia sekä edistää palveluiden jatkuvuutta alueellisesti ja koko Euroopan tasolla. Näihin päämääriin pyrittiin koordinoituilla ajantasaisen tiedon, liikenteenohjauksen, rahtiliikenteen ja logistiikan palveluiden toteutuksilla. EasyWay toi yhteen tienpitäjät ja operaattorit Euroopan kaikista osista, sekä partnereita autoteollisuudesta, teleliikennealalta, palveluntarjoajista ja julkisen liikenteen sidosryhmistä. EasyWay on ollut ainutlaatuinen yhteisö, jossa tieliikenteen hallinnan osaaminen ja käytännöt on tuotu operaattoritasolta ylös jäsenmaiden ja koko Euroopan tasolle.

Mihin toteutussuosituksia tarvitaan?

Heti alkamishetkestään eli vuodesta 2007 alkaen EasyWay on koonnut valtavaa tietovarantoa ja yhteisnäkemystä tieliikenteen hallinnan palveluiden toteutusten yhtenäistämiseksi. Tämä tietotaito on koottu dokumentteihin, jotka antavat suosituksia toteutukseen (EasyWay Deployment Guidelines).

Ensivaiheessa vuonna 2010 EasyWayn toteutussuosituksukset kuvasivat parhaita käytäntöjä, joiden

pohjalta on menestyksekkäästi toteutettu tieliikenteenhallinnan hankkeita Euroopan eri osissa. Silloin tehtiin lisäksi ensimmäiset palvelutasomääritykset valituille kärkipalveluille. Tämän ensivaiheen jälkeen EasyWay-partnerit ottivat askeleen eteenpäin ja tekivät kaikille sopimilleen tieliikenteenhallinnan kärkipalveluille selkeät määritelmät, vaatimukset ja suositukset. Tarkoituksena oli tukea kärkipalveluiden mahdollisimman yhdenmukaista toteutusta Euroopassa.

Toteutuksen yhdenmukaisuutta on pidetty tärkeänä erityisesti tienkäyttäjien, Euroopassa eri maiden välillä kulkevien kuljettajien, matkustajien ja tavarantoimittajien kannalta. Yhdenmukaisuus on myös hyödyllistä sekä tienpitäjien että palveluntarjoajien kannalta, koska se mahdollistaa laajempien palvelumarkkinoiden synnyn myönteisine kustannus- ja hintavaikutuksineen.

Tieliikenteenhallinnan toteutus Euroopassa on myös vahvasti kytketty EU:n älyliikennedirektiiviin (ITS Directive 2010). Direktiivin perusteella Euroopan Komissio on valmistelemassa jäsenmaita sitovia määräyksiä, jotka kuvaavat, miten Komission valitsemat palvelut tulee toteuttaa Euroopassa. Direktiivin tarkoitus on paljolti yhtäläinen EasyWayn toteutussuosituksen kanssa, eli tarkoitus on varmistaa palveluiden jatkuvuus ja kattavuus vähintään yleiseurooppalaisella tieverkolla. Vuonna 2013 tullevat voimaan määräykset automaattisen eCall-hätäpuhelinjärjestelmän, ilmaisen turvallisuustiedon ja älykkäiden rekkaparkkien osalta, ja vuonna 2014 ajantasaisen liikennetiedon ja multimodaalin reittiopastuksen osalta. Komissio on tietävästi hyödyntänyt laajalti EasyWayn toteutussuosituksia palvelumäärityksensä laatimisessa.

On painotettava, että EasyWayn toteutussuositukset koskevat vain yleiseurooppalaista tieverkkoa ja jäsenmaat ovat sitoutuneet noudattamaan suosituksia vain Komission tukemissa toteutushankkeissa. On kuitenkin selvää, että kansallisten prosessien kannalta toteutussuosituksia noudatetaan suurelta osin myös muulla tieverkolla ja muunlaisissa hankkeissa.

Mitä suositukset sisältävät?

EasyWayn toteutussuositukset tarjoavat ohjeita ja opastusta tieliikenteenhallinnan kärkipalveluiden toteutuksesta. Toteutussuositukset on laadittu eurooppalaisille kärkipalveluille sekä niiden yhteisöllisille tukitoiminnoille (ks. Kuva 1). Palvelujen toteutussuositukset on koottu kolmeen nippuun, eli liikennetietopalveluihin, liikenteenohjauspalveluihin sekä tavaraliikennettä ja logistiikkaa koskeviin palveluihin, sekä näitä kaikkia tukeviin toteutussuosituksiin, joita annettiin muuttuvien opasteiden harmonisoinnista, tiedonvaihtoprotokollista ja toimintaympäristöistä.

<i>Liikenteen tiedotus</i>	<i>Liikenteen ohjaus</i>
<i>Liikenteen tiedostuspalvelut - yleensä</i>	<i>Kaistaohjaus</i>
<i>Ajantasainen ja ennustettu tapahtumatieto</i>	<i>Vaihtuvat nopeusrajoitukset</i>
<i>Liikennetilan tiedot</i>	<i>Ramppiohjaus</i>
<i>Nopeusrajoitustieto</i>	<i>Päällistetyin pienareen käyttö</i>
<i>Matka-aikatieto</i>	<i>Häiriövaroitus</i>
<i>Sää- ja kelitieto</i>	<i>Raskaiden ajoneuvojen ohituskielto</i>
<i>Multimodaali matkatieto</i>	<i>Liikenteenhallintasuunnitelmat verkolle</i>
<i>Rahti ja logistiikka</i>	<i>Häiriöiden hallinta</i>
<i>Älykkäät rekkaparkit</i>	<i>Muuttuvat opasteet</i>
<i>Pääsy erikoiskuljetussäädöksiin</i>	<i>Muuttuvien opasteiden harmonisointi</i>
<i>Tiedonvaihto</i>	<i>Informaatioinfrastruktuuri</i>
<i>DATEX II</i>	<i>Toimintaympäristöt</i>

EasyWayn toteutussuositukset ja kärkipalvelut. Toteutussuositukset on laadittu kullekin vaaleanpunaisella pohjalla olevalle toiminnolle. Varsinaiset kärkipalvelut on lihavoitu.

Teksti: Risto Kulmala, Liikennevirasto ja Satu Innamaa, Teknologian tutkimuskeskus VTT, Kuva: Risto Kulmala

EasyWayn toteutussuositukset sisältävät:

- Määritelmät ja kuvaukset palveluista
- Joukon toiminnallisia ja organisatorisia vaatimuksia ja suosituksia, joita noudatetaan palvelua toteutettaessa ja tarjottaessa
- Joukon teknisiä vaatimuksia ja suosituksia, jotka edistävät toteutusten yhteentoimivuutta
- Joukon vaatimuksia ja suosituksia, jotka mahdollistavat, että palveluiden käyttäjät kokevat palvelut samankaltaisiksi, missä he sitten palvelua käyttävätkään – erityisesti siitä, miten tieto esitetään heille
- Suositeltava palvelutaso (minimi ja optimi) suhteessa palvelun toimintaympäristöön

Vaatimusten verbit tarkkaan harkittuja

Vaatimuksissa ja suosituksissa pitää erityisesti huomioida niissä käytetyt verbit. Verbit "MUST", "SHALL", "REQUIRED", "MUST NOT" ja "SHALL NOT" kuvaavat ehdottomia pakkoja tai kieltoja. Näitä on noudatettava kaikissa toteutuksissa.

Verbit "SHOULD", "RECOMMENDED", "SHOULD NOT" ja "NOT RECOMMENDED" löytyvät vahvoista suosituksista, joita on noudatettava, ellei voida erikseen osoittaa ja raportoida erityistä hyväksyttävää syytä sen noudattamattomuudelle. Verbi "MAY" kuuluu vaihtoehtoihin, ei-velvoittaviin toteutussuosituksiin.

Toteutussuositukset ovat ladattavissa EasyWayn nettisivuilta.

Liikennevirasto hyödyntää toteutussuosituksia omassa toiminnassaan ja määrittäessään eri palveluilleen tavoitteelliset palvelu- ja laatusoatimukset.